

En mindre detalje: En universel fortælling om livet under besættelse



Med romanen "En mindre detalje", der netop er udkommet på dansk, går forfatter Adania Shibli til angreb på fortielsen, skriver Simone Bertelsen. Foto: Lina Hindrum Ceppelen Damm



Simone Bertelsen
17.08.2024



BØGER // ANMELDELSE – Da Adania Shiblis roman *En mindre detalje* udkom på arabisk i 2017, trak den straks paralleller til den komplekse konflikt mellem Israel og Palæstina. Nu, med den danske oversættelse, er bogen endnu mere aktuel i lyset af den aktuelle situation i Gaza. Gennem en skarp skildring af både fortidens grusomheder og nutidens uroligheder, undersøger Shibli, hvem der får lov at skrive historien.

En mindre detalje

Forfatter: Adania Shibli

Forlag: **Gads Forlag**, 144 sider. Udkom d. 13. august 2024

Oversat af: June Dahy

Da **Adania Shiblis** roman, der på dansk har fået titlen *En mindre detalje*, udkom på arabisk i 2017, havde uoverensstemmelserne mellem Israel og Palæstina allerede stået

på i knap 70 år. I dag, syv år senere, er det næppe gået nogens næse forbi, at der atter er sket en voldsom udvikling i konflikten. Frygtelige scener udspiller sig i og omkring Gaza her og nu.

Derfor er oversættelsen af Shiblīs roman naturligvis meget aktuel, og det er svært ikke at læse den i lyset af det seneste års begivenheder. Desuagtet er bogen, hvis voldsomme nøgternhed oversætter June Dahy, indfanger på fornem vis en universel og læseværdig fortælling: Om historieskrivning, om livet under besættelse, om apati og empati.

Hvem får lov at skrive historien?

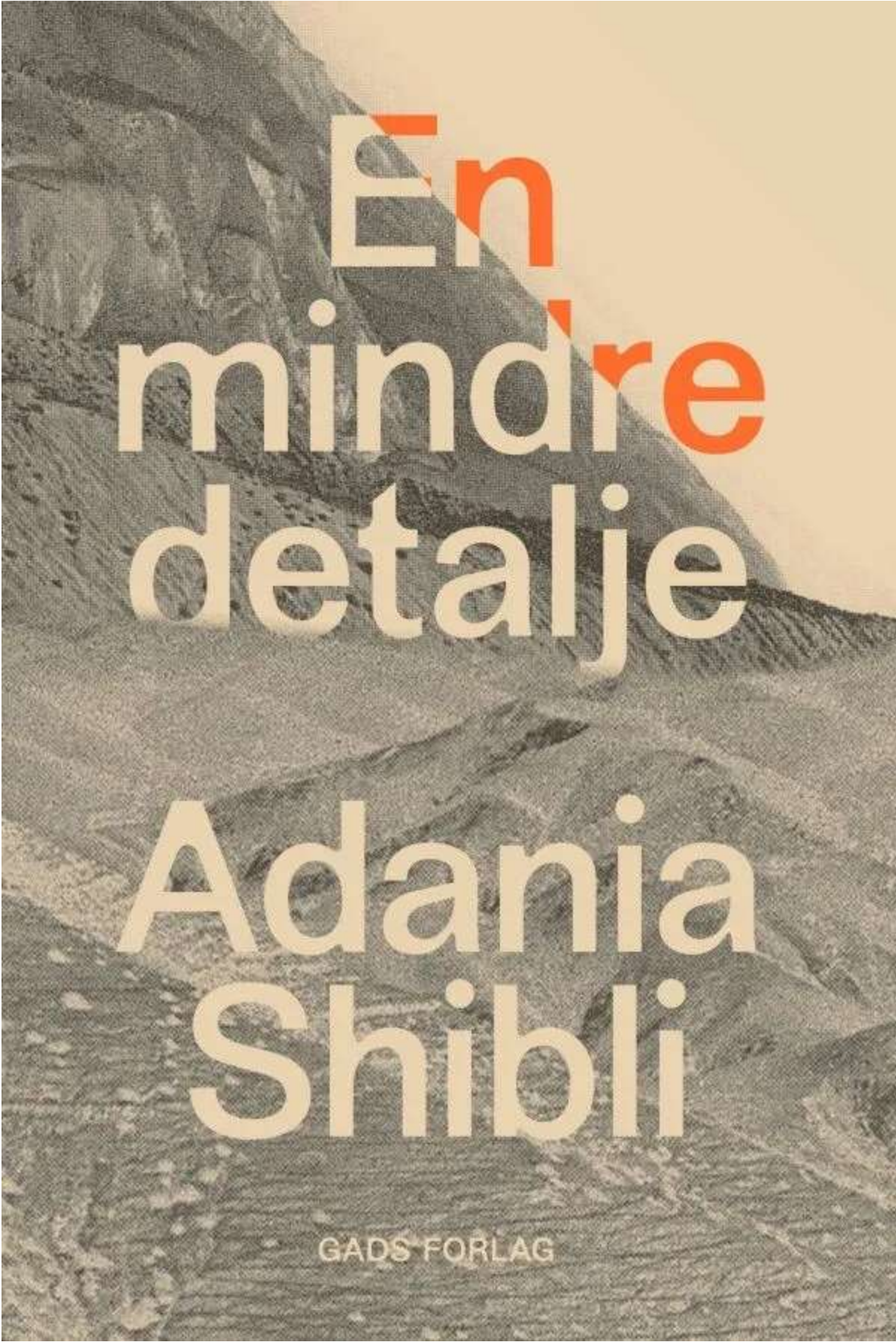
Romanen udspiller sig i to dele og to tider. I den første, der foregår i Negev-ørkenen i 1949 (året efter staten Israels grundlæggelse), følger vi en israelsk officer og hans soldater. De har til opgave at rydde området for uvedkommende, hvilket resulterer i en koldblodig tilintetgørelse af en beduinlejr. Blandt ofrene er en ung kvinde, der holdes fanget og voldtages, før soldaterne slår hende ihjel.

Romanens anden del udspiller sig i nutidens Ramallah. En mindre detalje i en avisartikel om førnævnte begivenhed fanger den kvindelige jeg-fortællers opmærksomhed. Det driver hende til at rejse ud på et yderst risikabelt roadtrip til Negev – fast besluttet på at afdække den sande fortælling om den unge kvinde, der blev offer for de israelske styrker tilbage i 1949. Med et lånt ID-kort bevæger hun sig ind i zoner, hun ikke har adgang til, for at følge i historiens fodspor.

På dette tidspunkt kender læseren alene beduinpigens fortælling fra én vinkel – gerningsmandens. I den artikel, jeg-fortælleren læser om hændelsen, er drabet på den unge kvinde også blot en sidebemærkning.

Det er derfor et nobelt anliggende, kvinden har: Hun vil være et talerør for dem, der aldrig blev hørt. I den forstand er spørgsmålet om, hvem der får lov at skrive historien et centralt tema i romanen, og uden at afsløre for meget, tør jeg godt sige, at jeg-fortællerens mission ikke ender som ønsket.

Da romanen slutter, har vi fortsat den primære fortælling om beduinpigens skæbne fra officerens synspunkt. At historien oftest fortælles af gerningsmænd, er en tolkning, der ligger lige til højrebænet, og det er svært ikke at trække tråde til den netop nu verserende krig i Gaza. Hvem fortæller ofrenes historie, når de ikke selv kan? Og gidslerne på begge sider – får vi deres egne fortællinger, før det er for sent?



En mindre detalje

Adania
Shibli

GADS FORLAG

At historien på den måde hænger sammen og altid trækker tråde tilbage i tiden, er fornemt illustreret i Shiblīs roman. Sanselige gentagelser – en lugt af benzin, lyden af

en hund, der gør – fletter de to romandele elegant sammen og understreger, at fortiden altid har betydning for nutiden – og nutiden for, hvordan vi forstår fortiden.

Også den nøgterne skrivestil og de anonyme karakterer går igen i begge romandele. Det gælder både de israelske og de palæstinensiske karakterer, at de er navn- og ansigtsløse. De kunne i princippet være hvem som helst. Kritikere kunne indvende, at romanen karikerer et billede af israelerne som anonyme mordere, palæstinenserne som ofre, som vi aldrig får sat ansigt på. Anonymiteten er dog også med til at understrege fortællingens almengyldighed – erfaringerne er karakterernes, lige så vel som de er og har været millioner af menneskers virkelighed.

Hverdagsliv i en besat zone

Fælles for de to romandele er også graden af hverdagslighed og almindeligt liv i en verden, der for udenforstående kan synes alt andet end almindelig.

Det er påfaldende, hvordan den kvindelige jeg-fortæller er ængsteligt anlagt og ikke *kan slippe* de små detaljer i det store billede, om så det gjaldt hendes liv, men til gengæld ikke rystes synderligt, da bomberne falder om ørene på hende. ”Umiddelbart kan man måske more sig over denne tilbøjelighed, der kan få en person til, lige efter at bygningen ved siden af kontoret på vedkommendes nye arbejde er eksploderet at bekymre sig mere om det støv, der lagde sig på skrivebordet, end drabet på de tre unge mænd, som havde søgt ly i bygningen, for eksempel.”

Og ja, denne pudsige detalje kunne man more sig over, hvis ikke det var så forbandet tragisk, at den slags hændelser slet og ret er hverdagskost.

Også i romanens første del træder de små detaljer i forgrunden. Beskrivelserne af officerens gøren og laden er blottet for følelser, mens fokus ofte ligger på, ja, mindre detaljer, såsom vejret, lugtene eller lydene. ”Morgengryets stilhed blev overdøvet af sengen, der nu knirkede mere og mere voldsomt. Hunden gæde udenfor, og da sengen endelig holdt op med at knirke, fortsatte den med at gøre et stykke tid endnu.” Så underspillet kan en voldtægt f.eks. beskrives. Sådan er fortællingen forbløffende nøgtern i sin voldsomhed. Det er effektivt, hvordan brutaliteterne nedtones og som hovedregel sker et sted mellem linjerne.

Til angreb på fortielsen

At jeg-fortælleren er så besat af tanken om at tale på vegne af dem, der ikke selv kan, understreger den enorme magt, der ligger i sproget. Det er gennem sproget, man kan gøre sig forhåbninger om at blive hørt, og kvindens rejse på tværs af landet bliver ikke kun en jagt på beduinpigens fortælling, men også på fortællingen om et mistet land.

To landkort på passagersædet – et israelsk og et gammel palæstinensisk fra før 1948 – bliver det fysiske tegn på de forandringer, der er sket: ”De palæstinensiske landsbyer, som på det israelske kort så ud til at være blevet slugt af det gule sand, er overalt på dette kort (det gamle, palæstinensiske, red.).”

Kvindens insisteren på sprogliggørelsen af små detaljer, såsom en fem linjer lang opremsning af de palæstinensiske byer, der er blevet udslettet, understreger, hvordan sproget og benævnelsen af noget, netop er det, der giver det plads – i erindringen og på dagsordenen. Sådan går Shiblīs roman på sin egen subtile facon til angreb på fortielsen.

Læs også Hans Henrik Fafners anmeldelse [“Ny bog om Hamas: Mere end blot en ide”](#)

besættelse

fortielser

historie

Israel-Palæstina-konflikten

Voldtægt



Simone Bertelsen

Simone Bertelsen (f. 1997) er cand.mag. i litteraturvidenskab fra Syddansk Universitet med udvekslingsophold på Humboldt-Universität zu Berlin.

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend

POV er et åbent og uafhængigt dansk non-profit medie.

Har du mulighed for at bidrage til vores arbejde? Bliv medlem her →

25 kr./md.

50 kr./md.